

Uitvoering sociale zekerheid

Uitvoering sociale zekerheid

Aan de orde is het **tweeminutendebat Uitvoering sociale zekerheid (CD d.d. 17/12)**.

De **voorzitter**:

We gaan meteen verder met het volgende debat. Dat is het tweeminutendebat Uitvoering sociale zekerheid. De eerste spreker is de heer Ceder van de ChristenUnie.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

Voorzitter, dank u wel. Ik heb een vraag en twee moties. In de media zijn berichten verschenen over het delen van pasfoto's tussen gemeenten en het UWV voor handhaving. We weten dat dat niet mag. Dat weet het UWV ook, maar toch vragen ze nog steeds om foto's, begrijp ik. Drie grote gemeenten zijn daar nu mee gestopt en dat is goed, maar kan de minister toezeggen in gesprek te gaan met het UWV om ervoor te zorgen dat er geen foto's meer gedeeld worden, en kan hij dat ook toezeggen richting de Kamer?

Voorzitter. Dan de moties. Het kabinet gaat het kindgebonden budget en de kinderbijslag samenvoegen tot één regeling. Dat is in zichzelf een goed plan volgens de ChristenUnie, maar ik maak me wel een beetje zorgen over de manier waarop het kabinet dit gaat uitvoeren. Dat bleek ook wel uit het debat. Daarom de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er een brede politieke wens is om de inkomensonzekerheid van veel huishoudens te verminderen door de huidige toeslagen, waaronder het kindgebonden budget, te vervangen;

overwegende dat dit kabinet het kindgebonden budget en de kinderbijslag wil samenvoegen tot één kindregeling;

overwegende dat de Kamer heeft uitgesproken dat de armoede niet mag stijgen;

verzoekt de regering er in het uiteindelijke wetsvoorstel voor de nieuwe kindregeling voor te zorgen dat de inkomenseffecten voor lage inkomens niet negatief zullen zijn, bijvoorbeeld via flankerend fiscaal beleid,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door de leden Ceder en Flach.

Zij krijgt nr. 880 (26448).

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

En tot slot, voorzitter.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat niet-gebruik van inkomensregelingen en toeslagen ervoor kan zorgen dat mensen onnodig in financiële problemen komen en niet-gebruik dus bestreden moet worden;

constaterende dat de overheid over vrijwel alle inkomens- en vermogensgegevens beschikt die nodig zijn om inkomensregelingen aan te vragen, maar dat burgers die zelf niet eenvoudig kunnen inzien en gebruiken voor de aanvraag van regelingen;

spreekt uit dat mogelijke budgettaire gevolgen nooit reden kunnen zijn om niet-gebruik van regelingen niet tegen te gaan;

verzoekt de regering om te verkennen hoe, naast de Wet proactieve dienstverlening SZW, niet-gebruik verder tegengegaan kan worden en daarbij ook gegevensuitwisseling tussen gemeenten en de Belastingdienst/Dienst Toeslagen mogelijk te maken, en de Kamer hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Ceder.

Zij krijgt nr. 881 (26448).

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Mevrouw Van Ark van het CDA.

Mevrouw **Van Ark** (CDA):

Voorzitter. Weer geen motie, maar wel een paar vragen. Het vorige kabinet heeft de hervorming van het stelsel van inkomensondersteuning en sociale zekerheid ingezet. Dat is een brede agenda met verschillende sporen gericht op het stapsgewijs werken aan vereenvoudigingen, hervormingen en uitvoerbaar beleid. We zijn het, denk ik, met elkaar eens dat het van groot belang is dat deze hervormingsagenda ook onder het nieuwe kabinet voortvarend verder wordt gebracht, omdat de noodzaak er nog onverminderd is. Is de minister het met ons eens dat verdere uitwerking van en concrete sturing op de uitvoering van deze agenda nodig is, omdat de trajecten bijdragen aan een zekerder en begrijpelijker stelsel van inkomensondersteuning en sociale zekerheid voor mensen waarin werken loont? Is de minister bereid om toe te zeggen dat hij voor de zomer samen met zijn collega van Fiscaliteit en Toeslagen een brief naar de Kamer stuurt met een herzien tijdpad voor de uitvoering van deze agenda, zodat we de vaart erin kunnen houden?

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Mevrouw Van Brenk, 50PLUS.

Mevrouw **Van Brenk** (50PLUS):

Voorzitter. Iets wat niet deugt, moet je blijven benoemen. Dat moet uiteindelijk gewoon opgelost worden. Daarom zal ik het blijven herhalen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat Wajongers van waarde zijn voor de maatschappij;

overwegende dat Wajongers naar vermogen hun steentje bijdragen;

overwegende dat werken moet lonen, ook voor Wajongers;

verzoekt de regering er zorg voor te dragen dat werkende Wajongers (met en zonder arbeidsvermogen) minimaal het minimumloon betaald krijgen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Van Brenk.

Zij krijgt nr. 882 (26448).

Mevrouw **Van Brenk** (50PLUS):

Dank, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Mulder van de PVV.

De heer **Edgar Mulder** (PVV):

Dank. Ook geen motie van mijn kant, want die motie is al ingediend bij het begrotingsdebat. Die ging over de taaleis. Maar ja, als je taaleis zegt, dan zeg je bijstand. Om de woorden van mevrouw Van Brenk te herhalen: iets wat niet deugt, moet je blijven benoemen. Daarom heb ik een vraag over de bijstand, want meer dan 50% van de mensen in de bijstand komt van buiten Europa. De getallen zijn schokkend. 70% van alle Somaliërs zit in de bijstand. Meer dan 50% van de Irakezen en ook meer dan 50% van de Eritreeërs zit in de bijstand. Dat is onhoudbaar, want zoals het mooie gezegde luidt: de bijstand is geen vangnet meer voor Nederlanders, maar een hangmat voor allochtonen. Die mensen halen voor alles hun neus op wat Nederlands is, behalve voor ons geld. Daar moeten we iets aan doen. Daarom heb ik één vraag aan de minister. Wat gaat hij doen om te voorkomen dat we hier over twee jaar staan met cijfers waaruit blijkt dat 80% tot 100% van de mensen in de bijstand allochtoon is?

De **voorzitter**:

Dank u wel. Mevrouw Patijn van GroenLinks-PvdA.

Mevrouw **Patijn** (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter, ik doe iets niet heel elegants: ik ga nu een motie indienen die eigenlijk een beetje bij het vorige debat past, maar ook wel bij dit debat. Het paste net even niet in de tijd.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat fouten in de vaststelling van het WIA-dagloon gevolgen kunnen hebben voor de hoogte van arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrije pensioenopbouw bij pensioenfondsen;

overwegende dat het UWV voornemens is deze fouten te herstellen via financiële compensatie zonder het WIA-dagloon met terugwerkende kracht te corrigeren in de polisadministratie, waardoor pensioenfondsen niet over de juiste brongegevens beschikken om hun administratie en uitkeringen correct aan te passen;

verzoekt de minister te onderzoeken en te onderbouwen in hoeverre de effecten voor arbeidsongeschiktheidspensioendeelnemers worden meegenomen in de compensatieregeling, en de Kamer hierover te informeren vóór vaststelling van de compensatieregeling,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Patijn.

Zij krijgt nr. 883 (26448).

Mevrouw **Patijn** (GroenLinks-PvdA):

Dan heb ik een motie die er helemaal in past.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Landelijke Cliëntenraad een belangrijke rol vervult in het vertegenwoordigen van mensen die afhankelijk zijn van sociale zekerheid en de uitvoering door onder andere het UWV;

overwegende dat de ervaringen en signalen van cliënten essentieel zijn voor het verbeteren van beleid en uitvoering en dat het eerder opmerken van signalen problemen kan voorkomen;

verzoekt de minister te bezien hoe de positie en betrokkenheid van de Landelijke Cliëntenraad bij beleidsvorming en uitvoering structureel kan worden versterkt, hierop actie te ondernemen, en de Kamer hierover binnen een halfjaar te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Patijn.

Zij krijgt nr. 884 (26448).

Dank u wel. Dan is nu het woord aan de heer Ceulemans van JA21.

De heer **Ceulemans** (JA21):

Dank u wel, voorzitter. Qua onderwerp heeft dit tweeminutendebat een beetje overlap met het commissiedebat Armoede, dat we vorige week hebben gehad. Ook daar ging het over de recente armoedecijfers en de rol van de energierekening daarin, vandaar de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de energierekening een belangrijke factor is in de recente stijging van armoede in Nederland;

constaterende dat Nederland de hoogste energiebelasting op gas van Europa heft, bedoeld om aardgasgebruik te ontmoedigen, terwijl het overgrote deel van de huishoudens en

bedrijven nog afhankelijk is van een aardgas aansluiting;

overwegende dat voor veel huishoudens en ondernemers geen reëel alternatief voor gas beschikbaar is, waardoor verdere verhoging van de energielasting op gas direct leidt tot hogere vaste lasten zonder gedragalternatief;

overwegende dat juist huishoudens met lage en middeninkomens onevenredig hard getroffen worden door dergelijke lastenverzwaringen;

verzoekt de regering af te zien van verdere verhogingen van de energielasting op gas, en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Ceulemans en Van den Berg.

Zij krijgt nr. 885 (26448).

Mevrouw **Bromet** (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel. De minister heeft aangegeven vijf minuten nodig te hebben voor de voorbereiding van de beantwoording.

De vergadering wordt van 18.21 uur tot 18.25 uur geschorst.

De voorzitter:

We kunnen weer verder met het debat over de uitvoering van de sociale zekerheid. Welkom aan minister Aartsen. Het woord is aan hem.

Minister Aartsen:

Dank, voorzitter. Dank aan de leden voor de vragen en de moties. Er zijn drie vragen aan mij gesteld. De eerste was van mevrouw Van Ark van het CDA. Zij vroeg of wij kunnen toezeggen voortgang te maken met de hervormingsagenda inkomensondersteuning en of wij u daar voor de zomer meer over kunnen laten weten. Dat kan ik van harte toezeggen. Het is een belangrijke ambitie van dit kabinet om zowel te vereenvoudigen als te kijken naar hoe werken meer kan gaan lonen. Daarover staan ook een aantal ideeën in die agenda. Het is belangrijk dat die agenda wordt doorgezet. Ik kan dat dus van harte toezeggen. De staatssecretaris van Financiën en beide ministers zullen daarover met een brief komen voor de zomer.

Dan vroeg de heer Mulder hoe we ervoor gaan zorgen dat — ik weet het exacte jaartal even niet — in de verre toekomst of in de nabije toekomst niet 100% van de mensen in de bijstand van niet-westerse afkomst is of statushouder is. Een van de ambities van dit kabinet, en specifiek van deze minister, is om echt aan de slag te gaan met werk voor nieuwkomers. Ik heb in eerdere debatten al aangegeven dat ik vind dat het aantal statushouders, maar ook asielzoekers, dat niet werkt veel en veel en veel te hoog is. Ik heb ook aangegeven dat niemand beter wordt van nietsdoen, dat iedereen een bijdrage dient te leveren en dat in een sterk land niemand langs de kant kan staan. We kunnen het ons ook niet permitteren om mensen niet mee te laten doen, want we hebben op dit moment grote tekorten. Daarom zal het kabinet nog voor de zomer een groot actieplan, een plan van aanpak, presenteren dat laat zien hoe we ervoor gaan zorgen dat zo veel mogelijk statushouders en asielzoekers meedoen, en vooral werken, in onze samenleving.

Voorzitter. Dan de heer Ceder. Ik pak maar meteen zijn motie op stuk nr. 881 mee. Die gaat over proactieve dienstverlening. Daar had hij een vraag over. Misschien is het goed om het hier even te zeggen, want ik zag er in de media links en rechts al wat over verschijnen. Ik zal

uw Kamer morgen een brief sturen met verdere uitleg over de Voorjaarsnota, waarin het een en ander staat over het wetsvoorstel Proactieve dienstverlening. Maar laat ik hier klip-en-klaar over zijn: het kabinet gaat door met het wetsvoorstel Proactieve dienstverlening. We gaan door met de gegevensdeling tussen het UWV, de SVB en de gemeentes. Dit wetsvoorstel kent meerdere onderdelen. Met meerdere regelingen willen we niet-gebruik aanpakken. Dat is onderverdeeld in verschillende AMvB's, met verschillende datums voor inwerkingtreding. Aan elke AMvB hangt ook een financiële dekking vast. Afgelopen augustus is daar al het een en ander in geschoven. Bij deze Voorjaarsnota is het kabinet genoodzaakt geweest om de financiële middelen die beschikbaar waren voor de algemene bijstand aan te wenden voor de financiële tegenvallers die er op dit moment op het gebied van sociale zaken zijn. We maken daarom inderdaad een pas op de plaats als het gaat om dit onderdeel, maar het is wel de bedoeling om die pas door te gaan zetten. We willen het zo inregelen — ik zal dat morgen in de brief wat verder uiteenzetten — dat de wet in principe in stand blijft, net als de AMvB, maar dat het koninklijk besluit alleen kan worden geslagen en de inwerkingtreding alleen kan worden gestart op het moment dat er voldoende financiële dekking is. Ik ga als we het wetsvoorstel gaan bespreken graag het debat aan met uw Kamer over hoe we dat verder kunnen gaan brengen.

De voorzitter:

En het oordeel over de motie is?

Minister Aartsen:

We kunnen de motie op stuk nr. 881 dus oordeel Kamer geven. Dit is een langdurig traject, waarbij we soms misschien een stapje achteruit moeten doen, maar wat mij betreft wel vooruit gaan lopen. De motie kan dus oordeel Kamer krijgen. Dat sluit ook aan bij de uitspraak in de motie; die deelt het kabinet volledig.

De voorzitter:

Een korte vraag van de heer Ceder.

De heer Ceder (ChristenUnie):

Dank u wel voor het oordeel. Ik heb nog niet meegemaakt dat we een wet behandelen en het kabinet en de coalitiepartijen al van tevoren zeggen: we hebben er geen geld voor, dus behandel 'm maar, vervolgens stoppen we 'm in de ijskast en pas als we weer geld vinden of de coalitiepartijen met elkaar besluiten dat het belangrijk genoeg is, want schaarste wordt verdeeld, gaat het traject door. Ik wacht de brief af die eraan komt, maar ik vraag me toch af of de minister dan inmiddels niet denkt dat we de behandeling gewoon even moeten uitstellen. Anders moeten we een debat met elkaar voeren waarin dit een centraal punt zal zijn. Ik heb niet eerder meegemaakt dat zo'n handeling wordt uitgevoerd. Volgens mij gaat de Kamer erover, dus ik vraag me af of de minister het eigenlijk niet veel passender vindt om de wetsbehandeling even uit te stellen totdat we weten dat de aangenomen wet ook snel uitgevoerd wordt.

Minister Aartsen:

Nee, dat zou ik onverstandig vinden. Ik zou het juist verstandig vinden om door te gaan. Het enige bezwaar dat er dan namelijk nog is, is of er op dat moment voldoende financiële ruimte structureel aanwezig is om dat te doen. Het gaat om 28 miljoen euro structureel. Op het moment dat het wetsvoorstel door beide Kamers is aangenomen, is het een kwestie van een koninklijk besluit slaan. Dat kan ik met één krabbel doen, dus dat kan relatief snel zodra de financiële dekking beschikbaar is. Het kabinet ziet het als volgt voor zich. We maken voortgang met het wetsvoorstel Proactieve dienstverlening. Dan hebben we namelijk de wettelijke grondslag. Dit onderdeel laten we pas in werking treden op het moment dat er financiële ruimte gevonden is. Wij waren nu genoodzaakt om dit bedrag te onttrekken uit dit wetsvoorstel, omdat de financiële situatie echt heel erg nijpend is. Omdat dit geld nog niet vaststond in de begroting, hoef je het niet terug te draaien. Daarmee maken we het niet

minder fraai en minder leuk, maar ik zou wel door willen gaan met het wetsvoorstel, omdat we dan uiteindelijk met één druk op de knop weer vooruit kunnen. Uw Kamer gaat mij bij de behandeling van het wetsvoorstel ongetwijfeld heel kritisch bevragen, ook specifiek over dit punt. Uiteindelijk is het een kwestie van: trekken we dat geld op dat moment of op een ander moment wel of niet uit? Als het wetsvoorstel is aangenomen, kunnen we met één koninklijk besluit dat onderdeel in werking laten treden.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 881 krijgt oordeel Kamer. Het debat over het wetsvoorstel komt eraan.

Minister Aartsen:

Ik hoop uw Kamer hier morgen een brief over te sturen. Ik zou het zonde vinden als dit blijft dooretteren en hier onduidelijkheid over bestaat. Het is heel technisch, maar daarom stuur ik u graag een mooie brief daarover.

Voorzitter. Dan even een stapje terug naar de eerste motie. De motie op stuk nr. 880 kan ik oordeel Kamer geven. Het streven van de heer Ceder is ook zeker mijn streven. De ambitie om de twee kindregelingen samen te voegen, gecombineerd met het feit dat dit kabinet met een envelop 600 miljoen hiervoor beschikbaar kan stellen, kan juist zorgen voor een andere invulling, waarbij je ervoor probeert te zorgen dat werken meer gaat lonen. We zullen bijvoorbeeld moeten bekijken hoe dat zit bij het kindgebonden budget, dat nu wel heel ruim is opgezet. Ik noem ook de ambitie om kinderarmoede tegen te gaan bij jonge ouders. Er zijn een aantal opmerkelijkheden. Ik verwacht u in mei een soort uitgangspuntenbrief, een bouwstenenbrief, te sturen over de nieuwe kindregeling. Wij zijn daar heel druk mee. Ik kan u toezeggen dat ik u een brief stuur over hoe die regeling eruit komt te zien. Daarmee kan ik uw zorgen misschien wel wegnemen. In principe krijgt de motie oordeel Kamer. Daarbij moet ik wel vermelden dat we nooit 100% voor ieder individu kunnen garanderen dat ze er nooit op achteruit zullen gaan. Maar ik deel uw streven, vandaar dat ik de motie oordeel Kamer geef.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 880: oordeel Kamer.

Minister Aartsen:

Ook de motie op stuk nr. 882 van mevrouw Van Brenk kan ik oordeel Kamer geven. Deze motie ziet specifiek toe op de mensen met een Wajong-uitkering die werken met loondispensatie. We zijn op dit moment aan het bekijken hoe je veel meer kan doen met loonkostensubsidie. Ook daar zullen we snel stappen op gaan zetten. Het is belangrijk dat ook voor Wajongers werken gaat lonen en dat we die stap kunnen gaan zetten.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 882: oordeel Kamer.

Minister Aartsen:

Tot zover, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan is het woord aan de andere minister.

Minister Vijlbrief:

Voorzitter. De heer Ceder vroeg naar het gebruik van pasfoto's door UWV. Ik geef direct toe dat dat een vergaand middel is. Ik heb daar overigens nog niet zo heel lang geleden Kamervragen over beantwoord. Dat waren schriftelijke vragen, dacht ik. UWV heeft de bevoegdheid tot het opvragen en gebruiken van een kopie van foto's onder de Wet SUWI. Proportionaliteit en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur horen daarbij wel

toegepast te worden, zeg ik voordat jurist Ceder dat gaat zeggen. Ik houd niet zo van deze situatie waarin UWV via de kranten in debat is met gemeenten. Ik ga met UWV en VNG in gesprek om een passende oplossing te zoeken. Er worden ook onderzoeken gedaan door de AP. Ik verwijs nogmaals naar het antwoord op de Kamervragen van Groep Markuszower, dacht ik, op dit punt.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):

Dank en fijn. Ook op dit punt vraag ik of u dit kunt terugkoppelen aan de Kamer. Ik ben benieuwd naar de reikwijdte. Misschien wil de Kamer in meerderheid kijken of we dat niet toch binnen een bepaald kader moeten beperken. De vraag is of u de uitkomsten daarvan naar de Kamer kunt sturen.

Minister **Vijlbrief**:

Als dit gesprek heeft plaatsgevonden, zal ik een brief naar de Kamer sturen met de uitkomst ervan. Zeker.

Dan waren we, dacht ik, bij de motie op stuk nr. 883, van mevrouw Patijn. Dat is een hele ingewikkelde motie. Ik kan 'm nu oordeel Kamer geven, als ik 'm van mevrouw Patijn echt als een onderzoeksmotie mag interpreteren. Er staat wel: te onderzoeken en te onderbouwen. Maar als "onderbouwen" betekent "we gaan het doen", geef ik de motie geen oordeel Kamer, want dat durf ik nu gewoon niet toe te zeggen. Dat is in de uitvoering ingewikkeld. Als het in de motie alleen gaat om "onderzoeken", kan ik 'm oordeel Kamer geven. Dan zou de motie op stuk nr. 883 dus oordeel Kamer krijgen.

De **voorzitter**:

Ik zie mevrouw Patijn knikken, dus de motie op stuk nr. 883 krijgt oordeel Kamer.

Minister **Vijlbrief**:

De motie op stuk nr. 884 krijgt sowieso oordeel Kamer. Dat doe ik graag.

De **voorzitter**:

De motie op stuk nr. 884: oordeel Kamer.

Minister **Vijlbrief**:

Er komt nog een brief over en het komt ook aan de orde in de SUWI-evaluatie.

Ten slotte de motie op stuk nr. 885. Die is ontijdig en hoort eigenlijk niet thuis in dit debat. Deze motie hoort echt thuis in een debat waar de staatssecretaris van Financiën of de minister van Financiën bij aanwezig is. Die geef ik als oordeel dus "ontijdig". Ik denk zomaar dat de heer Ceulemans en ik elkaar in een van die debatten, in wat voor rol dan ook, wel weer gaan tegenkomen.

De **voorzitter**:

De motie op stuk nr. 885: ontijdig. Is de heer Ceulemans bereid om de motie aan te houden?

De heer **Ceulemans** (JA21):

Ik moet eerlijk bekennen dat het niet helemaal als een verrassing komt. Ik laat 'm vooralsnog eventjes staan, omdat ik het wel een fundamenteel probleem vind dat we in dit land aan de ene kant het leven kunstmatig duur aan het maken zijn — we stuwen de energierekening kunstmatig op — en dat we aan de andere kant de gevolgen daarvan weer gaan dempen met belastinggeld in de vorm van toeslagen, fondsen et cetera. Ik vind dat daadwerkelijk een onderwerp voor een debat over sociale zekerheid en armoede, dus ik laat de motie vooralsnog even staan.

De **voorzitter**:

Als de motie niet aangehouden wordt, krijgt ze het oordeel "ontraden".

Minister **Vijlbrief**:

Zo is het.

Dat was het, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:

Over de moties wordt volgende week dinsdag gestemd. Ik schors tot 19.30 uur voor de dinerpauze. Daarna gaan we verder met het tweeminutendebat Nieuw financieringsstelsel kinderopvang.

De vergadering wordt van 18.37 uur tot 19.31 uur geschorst.